

faa sat igjennem, hvadsmøst de onste. Men det er dog ikke nok hermed. Jeg tror nemlig ogsaa, at Lovforslaget ligefrem er skadeligt for Selveiendoms Fremme, idet jeg antager, at naar det eller noget Eignende bliver til Lov, da vil det derved absolut forhindres, at adskillige Bøndergaard, som ellers vilde blive solgte, komme til at gaa over til Selveiendom ad Frivillighedens Vej. Naar en Eier nemlig skal ikke — og det vil jo blive Følgen af den foreslaaede Lov — er istand til under visse Forhold at faa nogen Jord taget fra en Gaard, uden at der sættes et Hus op derpaa, saa vilde mange Eiere foretrække at beholde Gaardene. Jeg maa derfor ogsaa i saa Henseende anse det for ueheldigt, hvis dette Lovforslag skulde gaa igjennem. Og, naar jeg dernæst ser hen til, hvilken berettiget Nytte det skulde gjøre Bondestanden overhovedet, at det blev vedtaget, saa kan jeg, som sagt, heller ikke opdage den, og jeg tvivler heller ikke om, at de Mænd, der overhovedet onste mere gjennemgribende Forholdsregler i dette Forhold, idetmindste fuldkomment saa tydelig som jeg maa kunne indse, at Lovforslagets Vedtagelse ikke vil have nogen virkelig Betydning for Bondestanden. Det kan vel gjerne være, at En eller Anden vil mene, at det har en saadan, men jeg tror ikke, at man i det Hele vil finde sig tilfredsstillt ved et Forslag som dette hverken fra den ene eller den anden Side. Da jeg nu saaledes hverken kan erkjende, at Lovforslaget er nødvendigt, eller at det vil medføre nogen reel Nytte, saa forekommer det mig rigtig nok, at det ikke er værd at spille Tiden paa en yderligere Behandling af denne Sag.

Formanden: Den 3die Landsthingsmand for 1ste Kreds har Ordet for en kort personlig Bemærkning.

Brock: Den ærede sidste Talers Foredrag giver mig Anledning til en ganske kort Bemærkning. Han mente, at det Standpunkt,

hvorpaa jeg staar — og jeg tror, at han ogsaa mente, at den høitærede Minister stod paa samme Standpunkt — var Ufrihedens Standpunkt, saaledes at vi betragtede Ufriheden som ældre end Friheden. Den ærede Taler tager imidlertid i saa Henseende fuldstændig feil. Det Standpunkt, hvorpaa jeg staar, er kun, at hvor det er givet, at der engang er Ufrihed, der maa der kunne paavises en Himmel for, at Frihed skal kunne opstaa. Naar en Gaard altsaa er undergivet Fæstetpligt, saa maa der kunne paavises en Himmel til, at den kan blive frigjort for samme. Og, hvad jeg benægter, er kun, at Godseierens Berettigelse til at omfordele sit Fæstegods eller den Jord, hvorpaa Fæstetpligten hviler, kan frigjøre en eneste Parcel deraf for Fæstetvang. Dette maa bevises. Ufrihed er jo her givet som det Bestaaende, og det ærede Medlem har altsaa at godtgjøre, at Friheden kan opstaa. Naar Jord ved Omlægning, tages fra en Gaard, saa følger det med rene og klare Ord af vor Pavgivning, at den er undergivet Fæstetvang. Jeg maa derfor meget bestemt fralægge mig, at jeg skulde ville faa nogen ny Fæstetforpligtelse; jeg vil blot, at hvor den er tilstede, der skal man ikke uden videre kunne frigjøre sig derfor. Naar man f. Ex. for at vende tilbage til det Tilfælde, som jeg allerede har berørt, har en Gaard paa 12 Tønder Hartkorn, saa skal man ikke uden videre kunne frigjøre sig for Fæstetforpligtelsen paa de 11. Kunde man det, saa vilde man, ved at føre denne Marime igjennem, ogsaa kunne reducere de nuværende tilbageblaaende Fæstegaarde, hvis Antal, saavidt jeg erindrer, skal være 8,500, til kun at omfatte 8,500 Tønder fæstetpligtigt Hartkorn, imedens vi af de statistiske Ulysninger, som Ministeren forleden meddeelte os, vide, at disse 8,500 Fæstegaarde nu have omtrent 50,000 Tønder fæstetpligtigt Hartkorn.

J. Andersen: Jeg vil ikke paany indlade mig i Strid med de Herrer Godseiere. Det er allerede bekiendt nok fra tidligere For-